

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК: 005.915:336.77:631.1(477)

Кондрацька Наталія Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів та економічної безпеки

Національний університет водного господарства та природокористування

Kondratska Nataliia

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Department of Finance and Economic Security

National University of Water and Environmental Engineering

ORCID: 0000-0001-9103-6241

Шило Жанна Степанівна

кандидат економічних наук,

доцентка кафедри фінансів та економічної безпеки

Національний університет водного господарства та природокористування

Shylo Shanna

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Department of Finance and Economic Security

National University of Water and Environmental Engineering

ORCID: 0000-0002-2669-6734

Котик Ольга Василівна

старший викладач кафедри фінансів та економічної безпеки

Національний університет водного господарства та природокористування

Kotykh Olha

Senior Lecturer

Department of Finance and Economic Security

National University of Water and Environmental Engineering

ORCID: 0000-0002-2749-4472

**АГРАРНА НОТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ
AGRO-NOTE AS A FINANCING INSTRUMENT FOR
AGRICULTURAL ENTERPRISES**

***Анотація.** Вступ. У повоєнний період аграрний сектор набуває особливої ваги як один із ключових драйверів відновлення економіки України, що потребує залучення гнучких і доступних джерел фінансування. Обмежений доступ сільськогосподарських товаровиробників до традиційного банківського кредитування зумовлює актуальність пошуку нових фінансових інструментів, які б відповідали умовам цифровізації економіки, забезпечували правовий захист сторін і сприяли мобілізації капіталу. Аграрна нота, як неемісійний цінний папір із високим рівнем правового забезпечення, електронною формою обліку та можливістю вторинного обігу, є одним із таких інструментів. Її впровадження відкриває нові можливості для фінансування аграрних корпорацій, особливо малих та середніх, сприяє розвитку агрофінансового ринку та формує основу для структурної модернізації сільського господарства в умовах відбудови.*

***Мета.** Метою дослідження є обґрунтування концептуальних засад функціонування аграрної ноти як інноваційного інструменту фінансування аграрного сектору України з урахуванням її правової природи, механізму обігу та інституційного забезпечення, що дозволяє визначити її місце в системі сучасного агрофінансування, розкрити потенціал щодо підвищення ліквідності аграрних активів корпорацій, а також окреслити переваги порівняно з існуючими інструментами, такими як аграрні розписки, у контексті цифровізації фінансового ринку.*

***Матеріали і методи.** Матеріалами дослідження слугували нормативно-правові акти України, статистичні дані щодо обсягів*

залучення фінансування через аграрні розписки, публікації вітчизняних та зарубіжних науковців, а також інформація про функціонування депозитарної системи та інституційного середовища фінансового ринку. Методологічну основу дослідження становлять методи теоретичного узагальнення та групування, порівняльного аналізу, структурно-логічного моделювання, аналізу та синтезу, що забезпечили комплексне дослідження сутності, переваг та механізму функціонування аграрної ноти.

Результати. У статті розкрито економіко-правову сутність аграрної ноти, порівняно її характеристики з аграрною розпискою, виявлено ключові переваги, серед яких – електронна форма, нижчі транзакційні витрати, розширений перелік застав, можливість дострокового стягнення та вторинного обігу. Запропоновано модель інституційної взаємодії учасників ринку, що передбачає включення аграрної ноти до депозитарної системи, її облік, передачу прав, виконання зобов'язань і механізм примусового стягнення. Встановлено, що аграрна нота формує альтернативний канал фінансування агросектору та агрокорпорацій, сприяє підвищенню його ліквідності, розширенню інвестиційних можливостей та зниженню вартості капіталу для агровиробників.

Перспективи. Подальші наукові дослідження доцільно зосередити на емпіричній оцінці ефективності аграрних нот у регіональному розрізі, дослідженні ризиків дефолту, вдосконаленні нормативного регулювання та аналізі можливостей інтернаціоналізації зазначеного інструменту. Результати таких досліджень сприятимуть розвитку агрофінансового корпоративного ринку та посиленню фінансової стійкості аграрного сектору в умовах післявоєнної реконструкції економіки.

Ключові слова: аграрна нота, агрофінансування, аграрні розписки, неемісійні цінні папери, залучення капіталу, аграрні корпорації,

кредитування, фінансування сільськогосподарських виробників, фінансовий ринок, аграрний сектор України.

Summary. *Introduction.* During the war period, the agricultural sector plays a strategic role in rebuilding Ukraine's economy by ensuring food security, generating foreign currency earnings, and maintaining employment, especially in rural areas. Enhancing the efficiency of agricultural production requires not only technological modernization but also the creation of a flexible and accessible financial infrastructure capable of mobilizing investment resources for producers of all scales. Against the backdrop of limited access to traditional bank lending, particularly for small and medium-sized enterprises, the relevance of alternative financial instruments increases. The agricultural note, as a non-issuance security with a high level of legal protection, an electronic format, and the possibility of secondary trading, offers new opportunities for financing agribusinesses, supporting the development of the agri-financial market and laying the foundation for the structural modernization of agriculture in the context of recovery.

Purpose. The purpose of the study is to substantiate the conceptual foundations for the functioning of agricultural notes as an innovative financing instrument for Ukraine's agricultural sector, taking into account their legal nature, circulation mechanism, and institutional framework. This allows for defining their role in the modern agri-financial system, disclosing their potential for enhancing the liquidity of agricultural assets, and outlining the advantages of agricultural notes compared to existing tools, such as agricultural receipts, in the context of financial market digitalization.

Materials and Methods. The research is based on the regulatory framework of Ukraine, statistical data on the volumes of funding attracted through agricultural receipts, academic publications by domestic and foreign scholars, and analytical information on the functioning of the depository system

and institutional environment of the financial market. The methodological framework of the study includes methods of theoretical generalization and classification, comparative analysis, structural and logical modeling, analysis and synthesis, which made it possible to comprehensively investigate the nature, benefits, and operational mechanism of agricultural notes.

Results. The article reveals the economic and legal essence of agricultural notes, compares their characteristics with agricultural receipts, and highlights key advantages such as the electronic format, lower transaction costs, broader collateral options, early enforcement mechanisms, and secondary market trading. An institutional interaction model for market participants is proposed, including registration of agricultural notes in the depository system, accounting, rights transfer, obligation execution, and enforcement procedures. The study establishes that agricultural notes offer an alternative channel of financing for the agricultural sector, contributing to increased liquidity, expanded investment opportunities, and reduced capital costs for agricultural producers.

Prospects. Future research should focus on empirical assessment of the effectiveness of agricultural notes across regions, risk analysis related to default, improvement of regulatory mechanisms, and evaluation of international integration opportunities for these instruments. Such research will contribute to the development of the agri-financial market and strengthen the financial resilience of the agricultural sector in the context of post-war economic reconstruction.

Key words: *agricultural note, agri-financing, agricultural receipts, non-issuance securities, capital raising, agricultural corporations, lending, financing of agricultural producers, financial market, agricultural sector of Ukraine.*

Постановка проблеми. Аграрний сектор відіграє стратегічну роль у

процесі відновлення економіки України, забезпечуючи продовольчу безпеку, валютні надходження та зайнятість населення, особливо в умовах повномасштабного вторгнення. Підвищення ефективності функціонування сільського господарства потребує не лише модернізації виробництва, а й створення доступної, гнучкої та прозорої фінансової інфраструктури, здатної акумулювати інвестиційні ресурси для агровиробників різного масштабу. У цьому контексті особливого значення набуває розвиток альтернативних фінансових інструментів, здатних компенсувати обмеження банківського кредитування, зокрема для малих і середніх підприємств, що стали основними носіями економічної активності в регіонах.

Одним із перспективних інструментів залучення фінансування є аграрна нота – інноваційна форма неемісійного цінного паперу, що поєднує в собі функції забезпечення, інвестування та обігу аграрної продукції у межах фінансового ринку. Умови повоєнної реконструкції актуалізують потребу в широкому впровадженні цифрових інструментів з мінімальними транзакційними витратами, спрощеним доступом до капіталу та високим рівнем правового захисту сторін. Проте практичне застосування аграрних нот в Україні досі є обмеженим і не дослідженим належним чином як з економічної, так і з нормативно-правової точки зору.

Незважаючи на законодавчі передумови та технічну можливість впровадження, відсутність апробованих механізмів обігу, недостатня поінформованість ринку, а також потреба в інституційному супроводі з боку держави та регуляторів створюють виклики для повноцінного функціонування цього інструменту. Саме тому постає необхідність наукового осмислення концептуальної сутності аграрних нот, оцінки їх функціонального потенціалу та обґрунтування механізмів їх інтеграції у фінансову систему країни як важливого елементу сталого відновлення та модернізації аграрної економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика пошуку та впровадження альтернативних джерел фінансування діяльності аграрних підприємств є предметом дослідження багатьох українських і зарубіжних науковців. Значну увагу цьому напрямові приділяють Лупенко Ю.О., Фещенко В.В., Правдюк Н.Л., Бондаренко Н.В., Радченко Н.Г., Стендер С.В., Непочатенко О.О., Нарумов А.А., Стойко О.Я., Семенюк С.Я., Даніловська А.І. та Жаренко В.Ф. [1], котрі аналізують фінансове забезпечення агросектору в складних економічних умовах. Зокрема, у їхніх працях висвітлюються питання щодо оптимізації джерел фінансування, ролі недержавних механізмів капіталізації агропідприємств та оцінки ефективності їх впровадження.

Окрему нішу в науковому дискурсі посідають дослідження, присвячені аграрним розпискам як інструменту мобілізації додаткових фінансових ресурсів. Наукові праці Абрамової І.В. [2], Козюка З. [3], Лавріненка І. [4], Утенкова К.О. [5], Грищук Н.В. [6], Попело О.В. [7] та інших авторів висвітлюють можливості застосування аграрних розписок у забезпеченні малих і середніх сільськогосподарських виробників. Попри наявні напрацювання, залишається актуальним подальше вивчення аспектів, пов'язаних з аналізом ризиків, притаманних аграрним розпискам, особливо у сфері виконання зобов'язань за ними.

Вітчизняна наукова школа продовжує активно розробляти тему аграрних розписок, трактуючи їх здебільшого як альтернативу традиційному банківському кредитуванню. Наприклад, Абрамова І.В. аналізує аграрні розписки як важливий елемент фінансово-кредитної підтримки малих агровиробників, а Костюченко Д.Л. – як чинник стимулювання розвитку сільських територій. Негода Ю.В. підкреслює потенціал цього інструменту у трансформації фінансових відносин в аграрному бізнесі, тоді як Яцух О. акцентує увагу на його інноваційній природі як джерела фінансування господарської діяльності. Облікові й

правові аспекти застосування аграрних розписок аналізуються у працях Гевчука А.В., який розглядає їх з позиції позичальника, а також Макіяна Д.Г., який зосередився на юридичних колізіях у сфері виконання зобов'язань за аграрними розписками [8].

Метою статті є обґрунтування концептуальних засад функціонування аграрної ноти як інноваційного інструменту фінансування аграрного сектору України з урахуванням її правової природи, механізму обігу та інституційного забезпечення, що дозволяє визначити її місце в системі сучасного агрофінансування, розкрити потенціал щодо підвищення ліквідності аграрних активів, а також окреслити переваги порівняно з існуючими інструментами, такими як аграрні розписки, у контексті відбудови України.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо регулювання витрат на оплату винагород працівникам підприємства; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що проводять свої науково-практичні дослідження у царині бухгалтерського обліку та аналізу, зокрема щодо витрат на оплату винагород працівникам підприємства.

Матеріалами дослідження слугували нормативно-правові акти України, зокрема Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», що регламентують правовий статус аграрних розписок і аграрних нот, а також статистичні дані щодо динаміки використання зазначених інструментів в аграрному секторі у 2015-2025 роках. У роботі враховано положення наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, присвячених питанням агрофінансування, залучення капіталу, а також формування інституційного середовища для розвитку забезпеченого кредитування в аграрній сфері.

У процесі дослідження застосовано метод теоретичного узагальнення для систематизації підходів до визначення економічної

сутності аграрних нот як фінансового інструменту, а також метод порівняльного аналізу для зіставлення правової природи, механізму обігу, витрат на оформлення та інвестиційної привабливості аграрних нот і аграрних розписок. Метод структурно-логічного моделювання використано з метою побудови схеми інституційної взаємодії учасників ринку аграрних нот. Методи аналізу та синтезу застосовано для обґрунтування переваг використання аграрних нот у системі агрофінансування. Метод логічного узагальнення став підґрунтям для формування висновків та окреслення перспектив подальших наукових досліджень у сфері фінансування аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу. У контексті сучасного фінансового ринку аграрна нота розглядається як інноваційний фінансовий інструмент, що поєднує властивості боргового зобов'язання та забезпеченого товарного контракту. В українській правовій практиці аграрна нота трактується як неемісійний цінний папір, який формалізує безвідкличне зобов'язання сільськогосподарського товаровиробника (боржника) виконати поставку аграрної продукції або здійснити еквівалентний платіж у грошовій формі на користь кредитора (інвестора) в межах установленого терміну. Як правило, зобов'язання, передбачене нотою, є забезпеченим заставою майбутнього врожаю або іншими активами аграрного підприємства [9]. Таке визначення дозволяє охарактеризувати аграрну ноту як інструмент, що поєднує у собі функції фінансування, страхування та гарантування виконання зобов'язань на аграрному ринку, забезпечуючи одночасно ліквідність для емітента та інвестиційну привабливість для набувача цінного паперу.

Впродовж останнього десятиліття ключову роль у забезпеченні аграріїв ресурсами відігравали аграрні розписки, які набули поширення завдяки законодавчим змінам і підтримці міжнародних донорів. Загалом, починаючи з 2015 року, аграрні розписки допомогли залучити більше \$2,4

млрд в український агросектор. Лише у 2023 році даним інструментом скористались 506 господарств, що видали 894 аграрні розписки. За їх допомогою до агросектору було залучено близько \$180 млн. Лідеркою з використання аграрних розписок в 2023 році стала Миколаївська область (частка – 12%). На другому місці Одеська та Тернопільська області (по 11%), на третьому – Вінницька (10%) [10].

Кредитори частіше видають кредити за фінансовими аграрними розписками, ніж за товарними. Середня сума кредиту за фінансовою аграрною розпискою становить 227 тис. доларів США, а за товарною – 164 тис. доларів США. Аграрні розписки – це інструмент, із яким працюють не лише фінансові установи, а й інші суб'єкти. Кредитування під аграрні розписки надають не лише фінансові установи, а й інші інституції. Зокрема, постачальники засобів виробництва (31%), дистриб'ютори (20%), банки (15%), трейдери-резиденти (2%), переробні підприємства (1%) [11].

Водночас, із розвитком фінансових технологій та цифрової трансформації сільського господарства виникла об'єктивна необхідність модернізації існуючих інструментів, зокрема шляхом запровадження електронних аграрних нот. Вказані новації відповідають європейським стандартам та спрямовані на підвищення доступності фінансових ресурсів для широкого кола агровиробників.

Нами було проведено порівняльний аналіз аграрних розписок та аграрних нот за ключовими показниками, що мають значення для учасників агрофінансового ринку в Україні. Насамперед варто візначити, що аграрні розписки є товаророзпорядчими документами в паперовій формі, оформлення яких потребує обов'язкового нотаріального посвідчення, що тягне за собою додаткові транзакційні витрати. Натомість аграрні ноти виступають як неемісійні цінні папери виключно в електронному форматі, що оформлюються онлайн без участі нотаріуса, завдяки чому знижуються витрати на оформлення та прискорюється обіг.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз аграрних розписок та аграрних нот в Україні

Критерій	Аграрні розписки	Аграрні ноти
Правова природа	Товаророзпорядчий документ	Неемісійний цінний папір
Форма існування	Паперова	Повністю електронна
Процедура оформлення	Нотаріальне посвідчення обов'язкове (додаткові витрати)	Видача онлайн, без нотаріуса (знижені витрати)
Перелік застави	Майбутній урожай рослинництва	Рослинництво, тваринництво, продукти первинної переробки
Система обліку	Реєстр аграрних розписок	Депозитарна система + Реєстр аграрних нот
Передача прав	Через нотаріальний передавальний напис	Електронне переуступлення в депозитарії
Примусове виконання	Виконавчий припис нотаріуса	Автоматизована виписка з Реєстру нот та виконавча служба
Дострокове стягнення	Не передбачено	Передбачено законом
Використання для розрахунків	Лише забезпечення кредиту	Можливі розрахунки за договорами за домовленістю сторін
Ринок капіталу	Обмежений обіг	Повноцінний вторинний обіг цінних паперів
Транзакційні витрати	Вищі (нотаріальні, паперові бланки)	Нижчі (цифрова форма, автоматичний контроль)

Джерело: узагальнено авторами на основі [12; 13]

Важливою перевагою аграрних нот є розширений перелік застав – окрім продукції рослинництва, допускається застава продукції тваринництва та первинної переробки. Система обліку аграрних нот інтегрована з депозитарною інфраструктурою, що забезпечує прозорість, можливість електронного переуступлення прав та формування автоматизованих виписок для примусового виконання. На відміну від розписок, аграрні ноти передбачають можливість дострокового стягнення, що підвищує рівень захисту кредиторів. Крім того, вони можуть бути використані не лише як забезпечення кредиту, а й як засіб розрахунку за договорами, що розширює функціональне поле їх застосування.

Визначальним на нашу думку є те, що аграрні ноти мають доступ до повноцінного вторинного ринку цінних паперів, що підвищує їхню ліквідність та інвестиційну привабливість. Таким чином, сукупність зазначених характеристик свідчить про високий потенціал аграрних нот як ефективного інструменту фінансування аграрного сектору в умовах цифровізації та реформування фінансової системи України.

Запропонована модель фінансування за допомогою аграрної ноти формує альтернативний механізм залучення позикового капіталу агровиробниками на фінансовому ринку. Її центральною ланкою виступає аграрна нота, що створює можливість мобілізації фінансових ресурсів поза межами традиційного банківського кредитування. Це є особливо актуальним для малих та середніх сільгоспвиробників, що мають обмежений доступ до класичних джерел фінансування. Механізм фінансування передбачає випуск аграрної ноти агровиробником, який потребує оборотного капіталу для здійснення виробничої діяльності. Умовою випуску виступає наявність забезпечення у формі очікуваного врожаю, продукції тваринництва або товарів первинної переробки. Інвестор або кредитор, набуваючи ноту, фактично надає авансове фінансування під заставу майбутнього товарного потоку. У результаті, агровиробник отримує необхідні кошти до моменту реалізації продукції, тоді як кредитор – право на частину доходу або на саме забезпечення у разі невиконання зобов'язань.

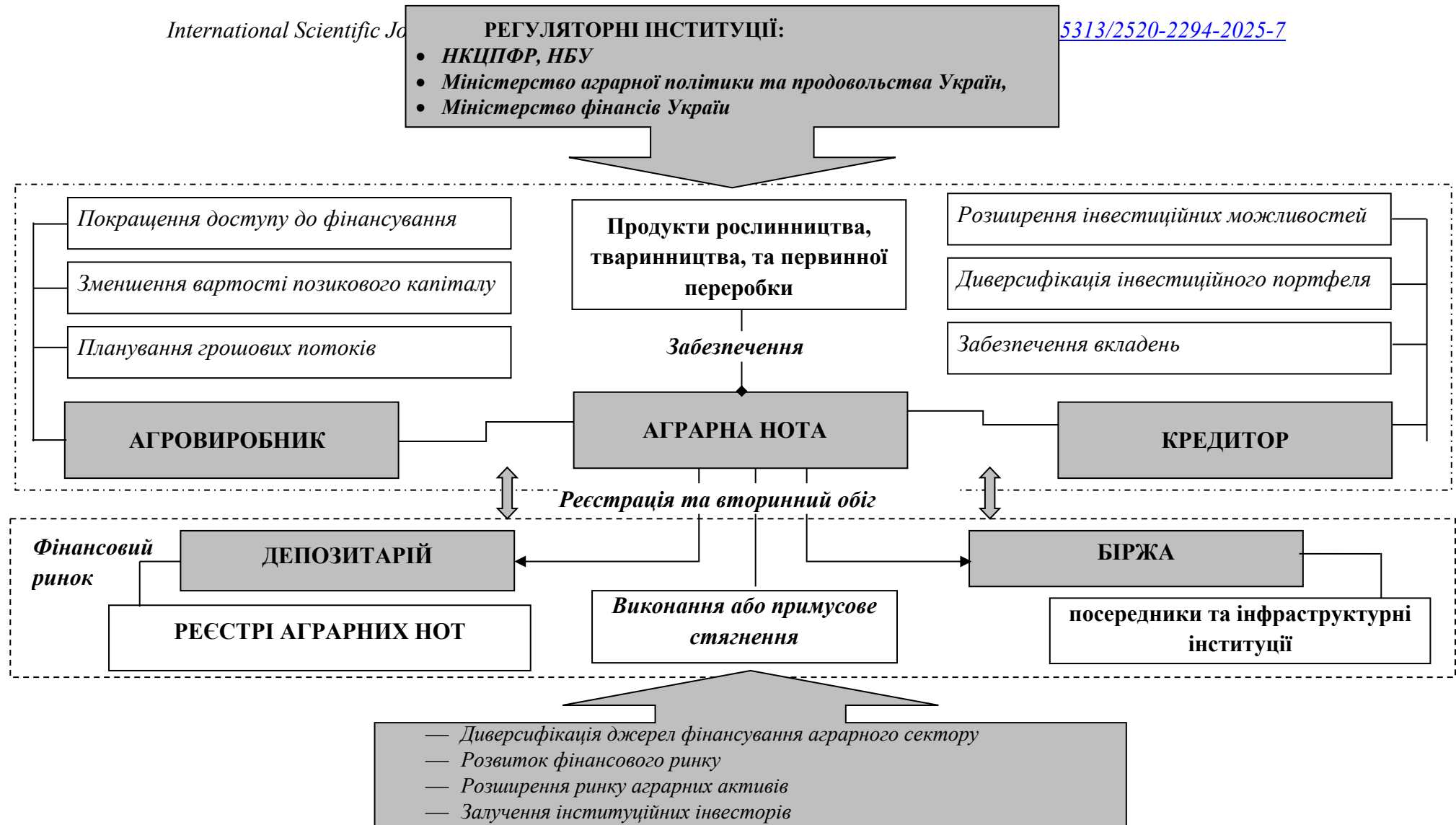

Рис. 1. Модель інституційної взаємодії у процесі залучення фінансування опосередкованого аграрною нотою

Джерело: складено авторами

Для забезпечення легітимності та захисту прав учасників ринку, аграрна нота підлягає реєстрації у депозитарній системі. Це дає змогу здійснювати облік прав власності, сприяє вторинному обігу, а також реалізації механізму виконання або примусового стягнення у випадку дефолту емітента. Участь організаторів торгів у функціонуванні моделі дозволяє організувати прозорий ринок обігу аграрних нот, визначити їх ринкову вартість і залучити ширше коло інвесторів, зокрема інституційних.

Процедура постанови аграрної ноти починається з укладення боржником угоди з Центральним депозитарієм цінних паперів, що забезпечує можливість включення ноти до депозитарної системи. Нота підлягає обов'язковій реєстрації у Реєстрі аграрних нот, у якому фіксуються істотні умови: обсяг продукції або сума грошового зобов'язання, її якісні характеристики, строки виконання, умови поставки чи розрахунку. Лише після здійснення депозитарного обліку аграрна нота набуває статусу цінного паперу та визначеного рівня оборотоздатності.

У процесі обігу аграрної ноти сторони діють відповідно до чітко розмежованих функцій. Кредитор – це власник ноти, який має право вимагати виконання зобов'язання, тоді як боржник – емітент, зобов'язаний дотримуватись умов поставки продукції або грошового платежу. Передача прав власності на аграрну ноту здійснюється в електронній формі та фіксується депозитарною системою із відображенням у відповідному реєстрі.

Забезпеченням виконання зобов'язань за аграрною нотою виступає майбутній урожай або інші активи, передбачені умовами цінного паперу. Стан забезпечення контролюється шляхом системного моніторингу, а реєстри та депозитарні системи здійснюють щоденний обмін даними, що забезпечує прозорість та актуальність інформації. Центральний депозитарій відіграє ключову роль у функціонуванні системи, забезпечуючи безперервну взаємодію між реєстром та обліковими інструментами.

Виконання зобов'язань за аграрною нотою здійснюється шляхом поставки продукції для товарної ноти, або переказу коштів для – фінансової. У випадку невиконання умов кредитор має право сформувати спеціальну виписку з Реєстру аграрних нот, яка прирівнюється до виконавчого документа. Ця виписка передається до автоматизованої системи виконавчого провадження, що дозволяє забезпечити примусове стягнення без звернення до суду. Таким чином, механізм виконання зобов'язань за аграрними нотами істотно спрощений порівняно з аграрними розписками, що підвищує оперативність та правову захищеність сторін.

Як бачимо, фінансування через аграрну ноту характеризується гнучкістю, можливістю кастомізації умов (строку, обсягу, виду забезпечення) та ринковою конкуренцією, що сприяє зниженню вартості капіталу для аграріїв. Крім того, така модель дозволяє зменшити кредитні ризики завдяки чітко зафіксованим умовам забезпечення та процедурі обігу через інституціонально оформлену інфраструктуру.

Таким чином, модель фінансування на основі аграрної ноти формує інструментальну базу для трансформації продукції аграрного сектору в ліквідний фінансовий актив, що інтегрує агровиробника в механізми ринку капіталу та відкриває нові канали для акумуляції ресурсів в аграрну економіку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що аграрні ноти є сучасним інструментом залучення фінансування, який поєднує властивості фінансового забезпечення, товарної поставки та інвестиційного інструменту. Їх електронна форма, інтеграція з депозитарною системою та можливість вторинного обігу значно підвищують ліквідність та інвестиційну привабливість порівняно з традиційними аграрними розписками. Аграрні ноти не лише розширюють доступ агровиробників до позикового капіталу,

але й формують новий сегмент фінансового ринку, що дозволяє мобілізувати ресурси за межами банківської системи.

Запропонована модель функціонування аграрних нот охоплює взаємодію між агровиробниками, кредиторами, депозитарними установами та організаторами торгів, створюючи прозору інституційну інфраструктуру для фінансування аграрного сектору. Особливо актуальним є потенціал аграрних нот для малих та середніх підприємств, які відчують обмеження в доступі до класичних кредитних ресурсів.

Перспективним для подальших досліджень є вивчення практичної ефективності аграрних нот як інструменту фінансування агросектору з урахуванням регіональної специфіки, структури виробництва та кредитоспроможності аграріїв. Доцільно проаналізувати вплив використання аграрних нот на зміну структури капіталу агропідприємств, вартість залучених ресурсів та рівень фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Це дозволить обґрунтувати переваги аграрних нот порівняно з іншими формами фінансування, виявити чинники, що впливають на ефективність їх застосування в різних господарських умовах, та сформулювати практичні рекомендації для удосконалення фінансових стратегій аграрних підприємств

Література

1. Руснак А. В., Прохорчук С. В., Карнаушенко А. С. Сучасний стан та перспективи розвитку аграрних розписок в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 5–11.
2. Абрамова І. В. Аграрні розписки як інструмент фінансово-кредитного забезпечення дрібних та середніх сільгоспвиробників. *Бізнес Інформ*. 2018. № 2. С. 253-258. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_2_37 (дата звернення: 15.07.2025).

3. Козюк З. Аграрні розписки – зручний інструмент кредитування аграріїв. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-shkola-bughaltera-selkokhozyastvenoy-otrasli-69-agrarnye-raspiski---udobnyj-instrument-kreditovaniya-agrariyev> (дата звернення: 15.07.2025).

4. Лавріненко І. Аграрна розписка як форма альтернативного кредитування. *Юридична газета*. 2019. №7. URL: <http://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/agrarna-rozpiska-yak-forma-alternativnogo-kredituvannya.html> (дата звернення: 15.07.2025).

5. Утенкова К.О. Кредитування аграрного сектора України в умовах воєнного стану. Світ наукових досліджень. Випуск 31: *матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції* (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 20-21 червня 2024 р.). URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5618/> (дата звернення: 15.07.2025).

6. Грищук Н.В. Трендові інструменти фінансування сільськогосподарських підприємств за сучасних економічних умов. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2021. № 12 (56). Т. 3. С. 42-59.

7. Попело О. В. Перепелюкова О. В. Регіональні особливості інфраструктурного розвитку сільських територій в період повоєнного відновлення. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. № 2 (38). С. 115-124.

8. Левандівський О.Т, Свиноус Н. Криховецька З. Аграрні розписки сільськогосподарських підприємств в активізації продовольчого забезпечення. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2024. Вип 20. Т.1 С. 390 – 402.

9. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV поточна редакція Редакція від 01.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#top> (дата звернення:

15.07.2025).

10. Фермери залучили \$180 млн через аграрні розписки. *Фінансовий клуб*. Новини. URL: <https://finclub.net/news/fermeri-zaluchili-usd180-mln-cherez-agrarni-rozpiski.html> (дата звернення: 15.07.2025).

11. Потаєва О. Миколаївщина залучає найбільше фінансування за аграрними розписками. *AgroTimes*. URL: <https://agrotimes.ua/agromarket/mykolayivshhyna-zaluchaye-najbilshe-finansuvannya-za-agrarnymu-rozpyskamy/> (дата звернення: 15.07.2025).

12. Про аграрні записки: Закон України від 06.11.2012 № 5479-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text> (дата звернення: 15.07.2025).

13. Про аграрні ноти: Закон України від 22.02.2024 № 3586-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text> (дата звернення: 15.07.2025).

References

1. Rusnak A. V., Prokhorchuk S. V., Karnaushenko A. S. (2019) Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku ahrarnykh rozpysok v Ukraini [The current state and prospects for the development of agrarian receipts in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, № 3. P. 5–11 [in Ukrainian].

2. Abramova I. V. (2018) Ahrarni rozpysky yak instrument finansovo-kredytnoho zabezpechennia dribnykh ta serednikh silhospvyrobnykiv. [Agrarian receipts as a tool of financial and credit support for small and medium-sized agricultural producers]. *Biznes Inform*, № 2. P. 253–258. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2018_2_37 [in Ukrainian].

3. Koziuk Z. Ahrarni rozpysky – zруchnyi instrument kredytuvannia ahrariiiv [Agrarian receipts – a convenient instrument for agricultural lending] URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-shkola-bughaltera->

selkokhozyastvenoy-otrasli-69-agrarnye-raspiski—udobnyj-instrument-kreditovaniya-agrariev [in Ukrainian].

4. Lavrinenko I. (2019) Ahrarna rozpyska yak forma alternatyvnoho kredytuvannia [Agrarian receipt as a form of alternative lending]. *Yurydychna hazeta*, № 7. URL: <http://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/agrarna-rozpyska-yak-forma-alternativnogo-kredituvannya.html> [in Ukrainian].

5. Utenkova K.O. Kredytuvannia ahrarnoho sektora Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Lending to the agricultural sector of Ukraine under martial law]. *Svit naukovykh doslidzhen*. Vypusk 31: materialy Mizhnarodnoi multydystryplinarnoi naukovoï internet-konferentsii (m. Ternopil, Ukraina, m. Opole, Polshcha, 20-21 chervnia 2024 r.). URL: <https://www.economy-confer.com.ua/full-article/5618/> [in Ukrainian].

6. Hryshchuk N.V. (2021) Trendovi instrumenty finansuvannia silskohospodarskykh pidpriemstv za suchasnykh ekonomichnykh umov. [Trending instruments for financing agricultural enterprises under current economic conditions]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Seria: «Ekonomichni nauky», № 12 (56). T. 3. P. 42-59 [in Ukrainian].

7. Popelo O. V. Perepeliukova O. V. (2024) Rehionalni osoblyvosti infrastruktturnoho rozvytku silskykh terytorii v period povoiennoho vidnovlennia [Regional peculiarities of rural infrastructure development in the post-war recovery period]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, № 2 (38). P. 115-124 [in Ukrainian].

8. Levandivskyi O.T, Svynous N. Krykhovetska Z. (2024) Aahrarni rozpysky silskohospodarskykh pidpriemstv v aktyvizatsii prodovolchoho zabezpechennia [Agrarian receipts of agricultural enterprises in the activation of food security]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, 20(1). P. 390–402 [in Ukrainian].

9. Pro rynky kapitalu ta orhanizovani tovarni rynky: Zakon Ukrainy vid 23.02.2006 № 3480-IV potochna redaktsiia Redaktsiia vid 01.01.2025 [Law of

Ukraine "On Capital Markets and Organized Commodity Markets" of February 23, 2006 №.3480-IV (version as of 01.01.2025)]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#top>

10. Fermery zaluchyly \$180 mln cherez ahrarni rozpysky [Farmers raised \$180 million through agrarian receipts]. *Finansovyi klub. Novyny*. URL: <https://finclub.net/news/fermeri-zaluchili-usd180-mln-cherez-agrarni-rozpiski.html> [in Ukrainian].

11. Potaieva O. Mykolaivshchyna zaluchaie naibilshe finansuvannia za ahrarnymy rozpyskamy [Mykolaiv region attracts the largest amount of financing through agrarian receipts]. *AgroTimes*. URL: <https://agrotimes.ua/agromarket/mykolayivshhyna-zaluchaye-najbilshe-finansuvannya-za-agrarnymy-rozpyskamy/> [in Ukrainian].

12. Pro ahrarni zapysky: Zakon Ukrainy » vid 06.11.2012 № 5479-VI [Law of Ukraine "On Agrarian Receipts" of November 6, 2012 №. 5479-VI]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text> [in Ukrainian].

13. Pro ahrarni noty: Zakon Ukrainy vid 22.02.2024 № 3586-IX [Law of Ukraine "On Agrarian Notes" of February 22, 2024 №. 3586-IX]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3586-20#Text> [in Ukrainian].